

Sygn. akt III AUa 2278/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 marca 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach

Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący	SSA Jolanta Pietrzak
Sędziowie	SSO del. Anna Petri (spr.) SSA Tadeusz Szweda
Protokolant	Sebastian Adameczyk

po rozpoznaniu w dniu 3 marca 2016 r. w Katowicach

sprawy z odwołania A. R. (A. R.)

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o prawo do emerytury pomostowej

na skutek apelacji ubezpieczonego A. R.

od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w Bielsku-Białej

z dnia 5 października 2015 r. sygn. akt VI U 902/15

oddala apelację.

/-/SSO del. A. Petri /-/SSA J. Pietrzak /-/SSA T. Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt III AUa 2278/15

UZASADNIENIE

Ubezpieczony A. R. wniósł odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. z dnia 10 kwietnia 2015r. i 27 lipca 2015r., odmawiających przyznania mu prawa do emerytury pomostowej. Ubezpieczony domagał się ich zmiany i przyznania mu prawa do tego świadczenia. Wskazał, iż spełnia przesłanki

ku temu, ponieważ ma okres pracy na kopalni pod ziemią wynoszący 17 lat, 3 miesiące i 7 dni na stanowiskach wymienionych w zarządzeniu nr 9 Ministra Przemysłu i Handlu z 23 grudnia 1994r. w sprawie określenia stanowisk kierownictwa ruchu i dozoru ruchu pod ziemią, na których zatrudnienie uważa się za pracę górniczą.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania zarzucając, iż ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy i na dzień 31 grudnia 2008r. nie udowodnił pracy górniczej w wymiarze 15 lat. Brak zatem podstaw do zmiany zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z dnia 5 października 2015r. Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej oddalił odwołania.

Sąd I instancji ustalił, że ubezpieczony urodził się (...) W dniu 11 lutego 2015r. złożył wniosek o emeryturę pomostową. Na dzień 31 grudnia 2008r. posiadał okres składkowy i nieskładkowy wynoszący 25 lat, lecz nie miał wymaganego 15-letniego okresu pracy górniczej. Na dzień wydawania decyzji i wyrokowania ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy.

Powołując się na treść art. 4 ustawy z dnia 19 grudnia 2008r. o emeryturach pomostowych, Sąd Okręgowy stwierdził, że ubezpieczony nie spełnia podstawowej przesłanki przyznania prawa do dochodzonego świadczenia, a mianowicie nie rozwiązał stosunku pracy. W tej sytuacji, za zbędne organ orzekający uznał badanie kolejnego warunku w postaci osiągnięcia przez niego na dzień 31 grudnia 2008r. 15 lat pracy górniczej.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., Sąd I instancji oddalił odwołania.

Apelację od tego wyroku wniósł ubezpieczony.

Domagał się jego zmiany i uwzględnienia odwołania w zakresie ustalenia, że posiada wymagany okres pracy górniczej wynoszący ponad 15 lat tj. 17 lat, 3 miesiące i 7 dni ewentualnie jego uchylecia i przekazania sprawy do rozpoznania Sądowi Okręgowemu. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucił naruszenie:

- art. 11 ustawy o emeryturach pomostowych w związku z art. 50c ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i brak całościowego rozpatrzenia, co doprowadziło do nierozpoznania istoty sprawy, polegającego m.in. na pominięciu przez Sąd I instancji badania, czy ubezpieczony ma okres pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ustawy z dnia 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS;
- art. 386 § 4 k.p.c., poprzez nierozpoznanie istoty sprawy i pominięcie rozstrzygnięcia, czy ubezpieczony ma wymagany okres 15 lat pracy górniczej, a tym samym, nierozpoznanie odwołania ubezpieczonego w całości,
- art. 328 § 2 k.p.c., poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i pominięcie całościowego rozpoznania odwołania od decyzji organu rentowego.

Apelujący podkreślił, iż praca wykonywana przez niego w okresie od 24 maja 1979r. do 31 sierpnia 1996r. przez 17 lat, 3 miesiące i 7 dni, powinna zostać uznana jako praca górnicza, co winno skutkować ustaleniem, że spełnił jeden z warunków uprawniających

do uzyskania prawa do emerytury pomostowej. Powołał się przy tym na wyrok Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 22 czerwca 2011r., wydany w sprawie o sygnaturze akt

VI U 2102/10, w którym Sąd uznał, że w okresie zatrudnienia na stanowisku nadsztygara dołowych urządzeń maszynowych pod ziemią od lipca 1986r. do 31 sierpnia 1990r., wykonywał pracę górniczą pod ziemią. Podlegał wówczas bezpośrednio kierownikowi działu energomaszynowego, a do jego obowiązków należało organizowanie i nadzorowanie robót pod ziemią. Tym samym, całkowicie nieuzasadnione było uznanie przez organ rentowy

w zaskarżonych decyzjach, że nie spełnił on warunku udowodnienia 15 lat pracy górniczej. Przemawia to za koniecznością zmiany wyroku Sądu Okręgowego i orzeczenia co do istoty sprawy, że ubezpieczony przesłankę tę spełnia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Sąd odwoławczy uznaje za własne ustalenia poczynione przez Sąd I instancji i podziela dokonaną na ich podstawie ocenę prawną zasadności odwołania ubezpieczonego.

Na wstępie wskazać należy, iż skoro niekwestionowanym jest, że ubezpieczony wykonywał prace górnicze, przeto jego prawo do świadczenia wynika z niepowołanego przez Sąd Okręgowy przepisu art. 11 ustawy o emeryturach pomostowych z 19 grudnia 2008r. (Dz. U. nr 237, poz. 1656 z późn. zm.). Zgodnie z jego brzmieniem, pracownik wykonujący prace górnicze, o których mowa w art. 50c ustawy o emeryturach i rentach z FUS, który spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1, 4-7, nabywa prawo do emerytury pomostowej, jeżeli:

- osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- ma okres pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 15 lat.

Natomiast art. 4 tej ustawy stanowi, iż prawo do emerytury pomostowej przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- urodził się po dniu 31 grudnia 1948r.;
- ma okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze wynoszący co najmniej 15 lat;
- osiągnął wiek wynoszący co najmniej 60 lat dla mężczyzn;
- ma okres składkowy i nieskładkowy, ustalony na zasadach określonych w art. 5-9 i art. 11 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, wynoszący co najmniej 25 lat dla mężczyzn;
- przed dniem 1 stycznia 1999r. wykonywał prace w szczególnych warunkach lub prace w szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3 ustawy lub art. 32 i art. 33 ustawy o emeryturach i rentach z FUS;
- po dniu 31 grudnia 2008r. wykonywał pracę w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;
- nastąpiło z nim rozwiązanie stosunku pracy.

Poza sporem pozostaje fakt, iż ani w dacie wydania zaskarżonej decyzji, ani w dacie wydania wyroku przez Sąd I instancji, ani nawet w dacie orzekania przez Sąd odwoławczym ubezpieczony nie rozwiązał stosunku pracy, co stanowiło warunek sine qua non przyznania mu prawa do emerytury pomostowej, czego ubezpieczony ma świadomość i nie domaga się jej już w postępowaniu apelacyjnym, ograniczając swe żądanie do ustalenia wymiaru pracy górniczej. Tymczasem, złożył wniosek o to świadczenie i przedmiotem zaskarżonej decyzji jest odmowa jego przyznania, a zakres postępowania sądowego wyznacza właśnie treść tej decyzji. Jak wynika bowiem z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 1 września 2010r.

(III UK 15/10; LEX nr 667499), zakres rozpoznania i orzeczenia w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyznaczony jest w pierwszej kolejności przedmiotem zaskarżonej decyzji organu rentowego, a w drugim rzędzie przedmiotem postępowania sądowego, determinowanego zakresem odwołania od tejże decyzji, w którym

ubezpieczony również dochodził emerytury pomostowej. Stąd, w ramach niniejszego postępowania brak możliwości ograniczenia rozstrzygnięcia do ustalenia okresu wykonywania przez ubezpieczonego pracy górniczej, czego wyraźnie domaga się dopiero na etapie apelacji, ponieważ zakres wniosku ubezpieczonego, zaskarżonej decyzji i odwołania był szerszy - dotyczył prawa do emerytury pomostowej. W tej sytuacji, kierowany pod adresem Sądu I instancji zarzut nierozpoznania istoty sprawy, nie może się ostać. Analiza okresu wykonywania przez ubezpieczonego pracy górniczej była bowiem całkowicie zbędna.

Niezrozumienie tego zagadnienia przez ubezpieczonego wynika z nieuwzględnienia przez niego przepisu art. 477¹⁴ § 1 i 2 k.p.c., w myśl którego sąd ubezpieczeń społecznych oddala odwołanie lub uwzględniając je, zmienia zaskarżoną decyzję i orzeka co do istoty sprawy, co oznacza, iż przyznaje żądane świadczenie, bądź nie. Wykluczone i nieznajdujące uzasadnienia prawnego jest odrębne dochodzenie ustalenia spełnienia jednej z przesłanek

(w tym wypadku 15 lat pracy górniczej) do nabycia prawa do danego świadczenia w sytuacji, gdy bezsporne jest niespełnienie innej przesłanki (tu: rozwiązania stosunku pracy), jeżeli wyłącznie kumulatywne wystąpienie wszystkich przesłanek gwarantuje nabycie prawa

do świadczenia. Co do zasady, ustalenia wykonywania pracy górniczej może dokonać

w trybie art. 189 k.p.c. wyłącznie sąd pracy, po wykazaniu przez pracownika interesu prawnego w dochodzonym ustaleniu. Nie odbywa się to tymczasem w drodze postępowania prowadzonego przeciwko organowi rentowemu.

Niezależnie od powyższego, zauważyć należy, iż ubezpieczony nie spełnił także innej przesłanki wymienionej w art. 11 w związku z art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, a mianowicie po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, tzn. pracy wymienionej w załączniku nr 1 lub 2 do ustawy. Do tych prac w górnictwie należą wyłącznie prace bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla oraz prace pod ziemią bezpośrednio przy drążeniu tuneli w górotworze. Na rozprawie apelacyjnej ubezpieczony przyznał,

że takich prac w tym czasie nie wykonywał (k. 67). Po 31 grudnia 2008r. zajmował bowiem wysokie stanowiska kierownicze, które nie są wymienione w żadnym z powołanych załączników do ustawy o emeryturach pomostowych. Ich katalog jest przy tym znacznie węższy, niż katalog prac wykonywanych w warunkach szczególnych wymienionych w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze

(Dz. U. z 1983r. Nr 8, poz. 43 ze zm.), o jakich mowa w art. 32 ustawy z 17 grudnia

1998r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity:

Dz. U. z 2015r., poz. 748 z późn. zm.), do której odwołuje się przepis art. 4 pkt 5 ustawy

o emeryturach pomostowych.

Wobec bezspornego niespełnienia przez ubezpieczonego wymogu przewidzianego w art. 4 pkt 6 ustawy o emeryturach pomostowych, zastosowanie ma przepis art. 49 tej ustawy, który przewiduje, że prawo do tego świadczenia przysługuje również osobie, która:

1. po dniu 31 grudnia 2008r. nie wykonywała pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3;

2. spełnia warunki określone w art. 4 pkt 1-5 i 7 i art. 5-12;

3. w dniu wejścia w życie ustawy miała wymagany w przepisach, o których mowa w pkt 2, okres pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3.

Uzupełniwszy postępowanie dowodowe w trybie art. 382 k.p.c., Sąd Apelacyjny ustalił, iż będąc zatrudnionym w (...) S.A. Kopalni (...), a następnie (...) w J. od 24 maja 1979r. do 31 sierpnia 1996r., ubezpieczony zajmował kolejno

stanowiska stażysty, dozorca dołowych urządzeń maszynowych pod ziemią, sztygara zmianowego dołowych urządzeń maszynowych pod ziemią, sztygara oddziałowego dołowych urządzeń maszynowych pod ziemią, nadsztygara dołowych urządzeń maszynowych pod ziemią, starszego inspektora nadzoru robót górniczych pod ziemią, nadsztygara nadzoru robót mechanicznych pod ziemią, nadsztygara maszyn dołowych pod ziemią i nadsztygara energetycznego - Głównego Energetyka pod ziemią. Jak wynika z informacji udzielonej przez pracodawcę ubezpieczonego (k. 52), w okresie tym nie wykonywał prac w szczególnych warunkach w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, do których w górnictwie należą wyłącznie prace bezpośrednio przy przeróbce mechanicznej węgla oraz prace pod ziemią bezpośrednio przy drażeniu tuneli w górotworze. Na żadnym z wymienionych stanowisk ubezpieczony nie wykonywał tych prac. Nie realizował ich również u kolejnych pracodawców, tj. w (...) S.A. w S., gdzie od 20 sierpnia 1996r. do 31 stycznia 2001r. pełnił funkcję zastępcy Prezesa Zarządu i Dyrektora (...) S., ani też w Spółce (...) w J., gdzie od 1 lutego 2001r. do 31 grudnia 2011r. zajmował stanowiska Dyrektora (...) i zastępcy Prezesa Zarządu. Tym samym, w dniu wejścia w życie ustawy o emeryturach pomostowych, tj. 1 stycznia 2009r. ubezpieczony nie spełniał wymogu przewidzianego w powołanym wyżej art. 49 pkt 3 tej ustawy, tzn. nie miał 15 lat pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, tj. wymienionej w załącznikach do tej ustawy.

Jak z powyższego wynika, nawet, gdyby ubezpieczony miał 15-letni okres pracy górniczej, o którym mowa w art. 50c ustawy o emeryturach i rentach z FUS w związku z art. 11 ustawy o emeryturach pomostowych, to i tak nie spełniłby innych warunków nabycia prawa do emerytury pomostowej. Wbrew wymogom wynikającym z art. 11 w związku z art. 4 pkt 6 i 7 tej ustawy, nie rozwiązał bowiem stosunku pracy, co słusznie akcentował Sąd Okręgowy, jak również po 31 grudnia 2008r. nie wykonywał pracy w szczególnych warunkach lub o szczególnym charakterze, w rozumieniu art. 3 ust. 1 i 3, ani też w dniu wejścia w życie ustawy 1 stycznia 2009r. nie miał 15-letniego okresu takiej pracy, wymaganego przez art. 49 tej ustawy. W tych okolicznościach, stanowisko Sądu I instancji o braku podstaw do przyznania ubezpieczonemu emerytury pomostowej, zasługuje na pełną aprobatę.

Mając powyższe na względzie, na mocy art. 385 k.p.c. apelację ubezpieczonego, jako bezzasadną, należało oddalić.

/-/SSO del. A. Petri /-/SSA J. Pietrzak /-/SSA T. Szweda

Sędzia Przewodniczący Sędzia

JR